

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 16.05.2007 r.

RPZ – 411/25/06/JW

DECYZJA Nr RPZ - 30/2007

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. nr 244 z 2005 r. poz. 2080 ze zm.) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18 z 2002 r., poz. 172 ze zm.), w związku z art. 131 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz. U. Nr 51 z 2007 r., poz.331), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu,

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę ograniczającą konkurencję** określoną, w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy, nadużywanie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o. o. z siedzibą w Gnieźnie pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar miasta Gniezna i gminy Czarniejewo, poprzez narzucanie uciążliwych i przynoszących nieuzasadnione korzyści warunków umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, polegających na zamieszczaniu w ich treści zapisu, zgodnie z którym przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności za przerwy w dostawie wody bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31.01.2007 r.

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej zwany: Prezes Urzędu) Delegatura w Poznaniu przeprowadziła postępowanie wyjaśniające w sprawie działań przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków działających na lokalnych rynkach w województwie wielkopolskim. Przedmiotem badania były m. in. warunki umów o dostawę wody i odbiór ścieków, stosowane przez przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne w relacjach z odbiorcami, pod kątem przestrzegania przez tych przedsiębiorców przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W toku postępowania wyjaśniającego zbadano warunki umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych m.in. przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o. o. w Gnieźnie (dalej zwanej Spółką) z odbiorcami indywidualnymi i przedsiębiorcami w oparciu o stosowane wzorce umów (karta akt adm. nr 2 - 3).

Analiza treści przedstawionych przez Spółkę wzorców umownych oraz tryb zawierania umów dały podstawy do przyjęcia, iż w przedmiotowej sprawie mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego Prezes Urzędu, w oparciu o ustalenia poczynione w postępowaniu wyjaśniającym, postanowieniem z dnia 27.11.2006 r. wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe przeciwko Spółce w związku z podejrzeniem naruszenia zakazu określonego w art. 8 ust.1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającego na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnych rynkach zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obejmującym obszar miasta Gniezna i gminy Czarniejewo, co przejawiało się narzucaniem odbiorcom usług uciążliwych i przynoszących nieuzasadnione korzyści warunków umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, poprzez zamieszczanie w treści umów zapisu przewidującego, że Spółka nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody, bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i/lub kanalizacyjnych.

Prezes Urzędu stosownie do art. 84 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pismem z dnia 27.11.2006 r. zawiadomił Spółkę o wszczęciu postępowania antymonopolowego .

Postanowieniem z dnia 12.03.2007 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów dokumenty zgromadzone w postępowaniu wyjaśniającym dotyczącym badań lokalnych rynków zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, a mianowicie: pismo Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. z dnia 4.09. 2006 r. wraz z załącznikami, o czym zawiadomił Spółkę.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego (pismo z dnia 12.12.2006 r. oraz z dnia 31.01.2007 r.) Spółka wyjaśniła, iż zamieszczając kwestionowany zapis w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków stosowanych w relacjach z odbiorcami miała na celu ograniczenie odpowiedzialności jedynie w przypadkach przerw w zasilaniu energetycznym spowodowanych przyczynami niezależnymi od Przedsiębiorstwa, na które nie ma wpływu. Nigdy nie zdarzyło się, aby z przyczyn zawinionych przez Spółkę nastąpiło odcięcie dopływu energii elektrycznej ze strony Zakładu Energetycznego. Nie było również zamiarem Spółki nadużywanie pozycji dominującej przez narzucanie uciążliwych warunków umów odbiorcom usług, a tym bardziej uzyskiwania nieuzasadnionych korzyści. Przedsiębiorstwo, jak wyjaśniono nie ma jakiegokolwiek interesu w powodowaniu z własnej winy przerw w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych z uwagi na negatywne skutki, jakie poniosłoby w postaci braku wpływów finansowych z tytułu nie dostarczenia wody i odbioru ścieków. Kwestionowany zapis w stosowanych wzorcach umów Spółka wprowadziła w obawie przed odpowiedzialnością za ograniczenia w dostawie wody lub odbiorze ścieków wywołane brakiem prądu tylko w wyniku ewentualnych awarii systemu energetycznego na skutek działania siły wyższej, za które nie ponosi odpowiedzialności.

W wyniku szczegółowej analizy postanowień zamieszczonych w umowach zawieranych z odbiorcami usług, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. dzielając zarzuty Prezesa Urzędu, postanowiło zrezygnować ze stosowania kwestionowanego zapisu od dnia 31.01.2007 r. i zawierać z przyszłymi odbiorcami usług umowy uwzględniające korektę. Zobowiązano się także do sukcesywnego dokonywania zmian w umowach dotychczas zawartych z odbiorcami. W załączeniu do pisma z dnia 31.01. 2007 r. Spółka przekazała druk wzorca umowy do stosowania z przyszłymi odbiorcami nie zawierający spornego postanowienia.

Potwierdzeniem ww. działań Spółki jest pismo z dnia 19.03.2007 r., informujące Prezesa Urzędu, iż do chwili obecnej podpisano z odbiorcami 469 nowych zmienionych

umów i aneksów. Do pisma załączono 6 przykładowych egzemplarzy kserokopii podpisanych z odbiorcami nowych umów oraz aneksów (karty akt adm. nr 76 -81).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. z siedzibą w Gnieźnie jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000201855 przez Sąd Rejonowy w Poznaniu, XXI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (karty akt adm. nr 29 - 32).

Spółka działalność polegającą na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody oraz odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków prowadzi na terenie miasta Gniezna oraz gminy Czarniejewo.

Podstawę prawną działania Spółki na ww. obszarze stanowią:

- Decyzja Zarządu Miasta Gniezna z dnia 28 lutego 2002 r. w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (karta akt adm. nr 39 – 40),
- Decyzja Burmistrza Gminy Czarniejewo w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę (karta akt adm. nr 41 – 44).

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji na terenie miasta Gniezna oraz gminy Czarniejewo jest jedynym przedsiębiorcą świadczącym usługi w ww. zakresie.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858) z odbiorcami świadczonych usług Spółka zawiera pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostarczanie wody oraz odprowadzanie ścieków.

W obrocie gospodarczym przedsiębiorca posługuje się następującymi wzorcami umów:

- umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków stosowana w obrocie z odbiorcami na terenie miasta Gniezna,
- umowa o zaopatrzenie w wodę stosowana w obrocie z odbiorcami na terenie gminy Czarniejewo.

W treści wymienionych wzorców umownych zawarte jest następujące postanowienie, które zakwestionowano:

- „ *Przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie lub wstrzymanie dostawy wody bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane:*
- *przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i/lub urządzeń kanalizacyjnych”.*

Spółka dostarcza wodę i odbiera ścieki łącznie od 9.731 odbiorców, z którymi zawarła umowy o świadczenie usług, zawierające w treści kwestionowany zapis. Z udzielonych wyjaśnień wynika również, że warunki zawieranych umów nie były przedmiotem indywidualnych negocjacji z żadnym z kontrahentów.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Spółce postawiono zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków polegający na narzucaniu odbiorcom świadczonych usług uciążliwych i przynoszących nieuzasadnione korzyści warunków umów, poprzez zamieszczanie w ich treści zapisu przewidującego, iż usługodawca nie ponosi odpowiedzialności za przerwy w dostawie wody bądź odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych, co może stanowić naruszenie art. 8 ust.1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawą do zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest ustalenie, czy w rozpatrywanej sprawie doszło do naruszenia interesu publiczno-

prawnego. Zgodnie z celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, opisanym w art. 1 ust. 1, określa ona „warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów”. Tak określony cel ustawy pozwala przyjąć, iż ma ona charakter publiczny i służy ochronie ogólnospołecznego interesu.

Interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest pojęciem jednolitym i stałym. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 29 maja 2001 r., sygn. akt I CKN 1217/98; por. też wyrok z 27 sierpnia 2003 r. sygn. akt. I CKN 523/01), publiczno - prawny charakter ustawy antymonopolowej powoduje, iż znajduje ona zastosowanie wówczas, gdy jest zagrożony lub naruszony interes publiczny polegający na zapewnieniu właściwych warunków do powstania i rozwoju konkurencji. Za zagrożenie lub naruszenie konkurencji należy uznać – zdaniem Sądu - jedynie takie działanie, które dotyka sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku gospodarczego.

W świetle ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów naruszenie interesu publicznego następuje m.in. w drodze stosowania praktyk ograniczających konkurencję. Praktyki ograniczające konkurencję można podzielić na praktyki antykonkurencyjne, wywierające bezpośredni wpływ na stan lub rozwój konkurencji oraz praktyki eksploatacyjne, których istotą jest uzyskanie korzyści kosztem innych podmiotów, w tym nie prowadzących działalności gospodarczej. W przypadku praktyk eksploatacyjnych celem lub skutkiem działań przedsiębiorcy jest naruszenie innych niż konkurencyjne interesów uczestników rynku poprzez wykorzystanie przez przedsiębiorców istniejącej nad kontrahentami przewagi.

Dla stwierdzenia naruszenia publicznoprawnego interesu wystarczające jest dowolne nadużycie siły rynkowej w relacjach ze słabszymi uczestnikami rynku, bowiem już sam fakt nadużycia posiadanej pozycji dominującej na rynku narusza interes publiczny (por.: E Modzelewska – Wąchal *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów*. Komentarz, Wyd. Twigger, Warszawa 2002, s. 15). Zarzucana praktyka stosowana jest w sektorze usług wodociągowo – kanalizacyjnych, które co do zasady mają charakter usług powszechnych. Przedsiębiorstwa z tego sektora działają w warunkach monopolu sieciowego. Nie ulega więc wątpliwości, że Miejska Kanalizacja i Wodociągi w Czarnkowie z racji posiadanej siły rynkowej ma możliwość eksploataowania zajmowanej na lokalnym rynku pozycji kosztem kontrahentów, w tym podejmowania działań będących przedmiotem postawionych w niniejszym postępowaniu zarzutów. Praktyka zakwestionowana w niniejszym postępowaniu dotyczy szerokiego kręgu uczestników rynku, obejmującego odbiorców usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, a także potencjalnych odbiorców tych usług. Negatywne skutki mogą godzić w szeroki, bliżej nieokreślony krąg podmiotów obejmujący zarówno przedsiębiorców, jak i konsumentów.

Należy uznać zatem, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez Spółkę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia działania Prezesa Urzędu w formie postępowania administracyjnego, na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest narzucanie uciążliwych warunków umów przynoszących narzucającemu takie warunki nieuzasadnione korzyści. Do jego naruszenia dochodzi wówczas, gdy spełnione zostaną łącznie następujące przesłanki:

- przedsiębiorca, któremu postawiono zarzut, posiada na rynku właściwym pozycję dominującą,
- narzucanie warunków umów musi mieć charakter przymusowy,
- warunki te mają charakter uciążliwy,
- przynoszą one przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści w związku z narzucanymi warunkami.

Podstawową przesłanką, której spełnienie jest niezbędne dla stwierdzenia praktyki ograniczającej konkurencję zdefiniowanej w wymienionym artykule jest, aby przedsiębiorca stosujący praktykę zajmował na rynku pozycję dominującą. Zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy o

ochronie konkurencji i konsumentów, przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów; domniemywa się, iż przedsiębiorca ma pozycję dominującą na rynku, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Aby wykazać spełnienie ww. przesłanki, istotne znaczenie ma określenie rynku właściwego. Zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez pojęcie rynku właściwego rozumie się rynek towarów, które ze względu na przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Na rynek właściwy składa się rynek produktowy oraz rynek geograficzny.

Przedmiotem działalności Spółki w omawianej sprawie jest świadczenie usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Usługi te świadczone są przy pomocy scentralizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie miasta Gniezna i gminy Czarniejewo. Powyższy rodzaj działalności oraz jej zasięg geograficzny wyznaczają w przedmiotowej sprawie wymiar produktowy i zasięg terytorialny rynku właściwego.

Rynkiem właściwym w niniejszej sprawie jest zatem lokalny rynek zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmujący obszar miasta Gniezna i gminy Czarniejewo.

Spółka na tak zdefiniowanym rynku właściwym jest monopolistą naturalnym, co jest konsekwencją sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W związku z tym odbiorcy nie mają możliwości alternatywnego zakupu usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków od innego usługodawcy.

Sankcjonowaniu w trybie przewidzianym w art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów podlega nie samo posiadanie pozycji dominującej, ale jej nadużywanie. Z faktu, że dany podmiot zajmuje na rynku pozycję dominującą wynika, że podmiot ten podlega ograniczeniom przeciwdziałającym nadużywaniu siły rynkowej wynikającym z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Między innymi ograniczony jest w podejmowaniu działań eksploatujących pozycję zajmowaną na rynku kosztem kontrahentów.

Dla uznania, że Przedsiębiorstwo Wodociągów w Gnieźnie stosuje praktykę określoną w ww. przepisie konieczne jest wykazanie, że kwestionowane warunki umów zostały odbiorcom świadczonych usług narzucone. Do narzucania warunków umów dochodzi wówczas, gdy przedsiębiorca wykorzystując swoją przewagę ekonomiczną w warunkach niedostatecznej konkurencji na rynku, ogranicza swobodę kształtowania treści umów przez kontrahentów działających pod przymusem. Dzięki posiadanej sile rynkowej dominat może nie liczyć się z wolą innych uczestników rynku, którzy zmuszeni są zaakceptować ustalone przez niego warunki umowne, nawet jeśli nie gwarantują one ekwiwalentności świadczeń. Tym samym narzuca on kontrahentom takie warunki umów, które nie miałyby racji bytu w przypadku, gdyby na rynku istniała konkurencja i możliwość wyboru oferty spośród ofert konkurujących ze sobą podmiotów gospodarczych. Reasumując narzucanie warunków umów ma miejsce wtedy, gdy przedsiębiorca eksploatując zajmowaną na rynku pozycję dominującą i wykorzystując sytuację przymusową kontrahentów wynikającą z braku rzeczywistych alternatyw na rynku, wymusza na nich określone zachowania.

Spółka prowadzi działalność gospodarczą w warunkach, w których dysponuje potencjałem niezbędnym do narzucania odbiorcom świadczonych usług warunków umowy. Sprzyja temu fakt, iż przy zawieraniu umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

przedsiębiorca posługuje się opracowanymi przez siebie wzorcami umów. Stosowanie wzorców umownych przy zawieraniu jednorodzajowych umów o charakterze masowym, jakimi niewątpliwie są umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, wymaga aprobaty przez odbiorców ich warunków, które są jednostronnie określone przez profesjonalistę. Treść umowy, do której przychylają się usługobiorcy jest arbitralnie ustalana i nie podlega w zasadzie negocjacji, co potwierdzają wyjaśnienia Spółki. Swoboda odbiorców usług wodociągowych i kanalizacyjnych jest tutaj ograniczona do minimum, a zawarcie umowy następuje poprzez przystąpienie do warunków ustalonych autorytatywnie przez dostawcę usług. Stanowi to o adhezyjnej naturze tych umów, a jednocześnie o istocie narzucania warunków umownych w przedmiotowej sprawie. W przypadku umów tego typu, dla uznania, że następuje narzucanie ich warunków wystarczające jest oferowanie ich przez dominanta w stosunkach danego rodzaju. (E Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo Twigger, Warszawa 2002 r., s.118). Sytuacja taka ma miejsce w niniejszej sprawie albowiem sposobem działania Spółki jest zawieranie umów o świadczenie usług dostawy wody i odbioru ścieków z wykorzystaniem wzorców, których postanowienia nie są indywidualnie uzgadniane z odbiorcami tych usług. Odbiorca aprobuje zatem warunki umowy jednostronnie ustalone przez przedsiębiorcę, przystępuje do umowy bez indywidualnego negocjowania jej postanowień. W okolicznościach niniejszej sprawy należy zatem uznać, że warunki umów są odbiorcom usług przez Spółkę narzucane. Spełniona więc została jedna z przesłanek niezbędna do stwierdzenia naruszenia art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kolejną przesłanką niezbędną do wykazania naruszenia ww. przepisu jest dowiedzenie, że kwestionowany zapis umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków jest uciążliwy. Za uciążliwy uznaje się każdy warunek umowy oznaczający dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Dla ustalenia uciążliwości warunków umownych należy rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, czyli istnienia rzeczywistej swobody zawierania umów i kształtowania ich treści, dominat byłby w stanie wynegocjować takie postanowienia umowne.

Rozpatrując uciążliwość kwestionowanego w niniejszej decyzji zapisu warunków umów należy przede wszystkim podnieść, iż do umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków znajdują także zastosowanie przepisy prawa cywilnego – Kodeks cywilny. Artykuł 471 i następne Kodeksu cywilnego regulują odpowiedzialność odszkodowawczą za szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania. Przepis ten stanowi, że *dłużnik zobowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności*. Tymczasem Spółka zwalnia się z wszelkiej odpowiedzialności wynikającej z przerw w dostawie prądu niezależnie od ich przyczyn. Takie rozwiązanie kwestii odpowiedzialności dostawcy jest korzystniejsze od ogólnej zasady odpowiedzialności kontraktowej ujętej w art. 471 k.c. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Gnieźnie w kwestionowanym postanowieniu umownym wyłączając swoją odpowiedzialność w każdym przypadku wystąpienia przerw w dostawie prądu, pozbawia kontrahentów możliwości dochodzenia od usługodawcy odszkodowania w sytuacjach, gdy przerwy w dostawie wody spowodowane brakiem energii elektrycznej wynikły z działań lub zaniechań Spółki. Może to mieć miejsce np., gdy przerwy w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych powstały na skutek zalegania przez Spółkę wobec zakładu energetycznego z płatnościami z tytułu dostaw energii, bądź niedopełnienia obowiązku utrzymania w należyтым

stanie technicznym wewnętrznej instalacji energetycznej. Należy więc uznać kwestionowany zapis umowny za niedopuszczalny i uciążliwy dla odbiorców usług, gdyż wprowadza ich w błąd co do możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w przypadku poniesienia szkody, gdy przerwy w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych powodujące

przerwy w dostarczaniu wody będą wynikiem działań lub zaniechań Spółki. Powyższe pozwala na stwierdzenie, że zostało wykazane, iż kwestionowany zapis ma uciążliwy charakter.

Kolejną przesłanką niezbędną do stwierdzenia naruszenia zakazu, o którym mowa w art.8 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest wykazanie, że narzucone warunki umowne przynoszą przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści. Osiągane przez przedsiębiorcę stosującego praktykę ograniczającą konkurencję określoną w ww. przepisie ustawy nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów oznaczają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju.

Nieuzasadnione korzyści mogą pojawić po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie, pozwalające na wykorzystanie uciążliwego zapisu. Należy podkreślić, iż brak wystąpienia skutku w postaci osiągnięcia korzyści, w sytuacji istnienia możliwości ich osiągnięcia nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dla bytu praktyki nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą, na rynku określonego skutku (por E. Modzelewska – Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wyd. Twigger, Warszawa 2002, s. 97).

Potencjalna nieuzasadniona korzyść w przypadku stosowania kwestionowanego zapisu wynika z możliwości uniknięcia wypłaty odszkodowań za przerwy w świadczeniu usług, które Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gnieźnie musiałaby zapłacić kontrahentom w przypadku braku takiego zapisu. Należy ponadto zaznaczyć, że Spółka posiada możliwość wystąpienia do zakładu energetycznego z żądaniem zapłaty odszkodowania za zawinione przerwy w dostawie energii elektrycznej co powoduje, że uzyskane w ten sposób odszkodowanie stanowiłoby dla niej dodatkową korzyść.

W okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż wykazane zostało łączne występowanie wszystkich przesłanek uzasadniających uznanie praktyki Spółki za ograniczającą konkurencję w świetle art. 8 ust.1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Należy podnieść w tym miejscu, iż praktyki polegające na „narzucaniu uciążliwych warunków umów” finalizują się co do zasady w chwili zawarcia określonej umowy odpowiadającej tym cechom (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 7.03.2003 r. sygn. akt I CKN 79/01), zaś po zawarciu umowy, w wyniku której podmiot dominujący osiągnął lub może osiągnąć nieuzasadnioną korzyść mamy już do czynienia ze skutkami ww. praktyki. Ma to istotne znaczenie w świetle ustaleń postępowania antymonopolowego, z których wynika, że od dnia 31.01.2007 r. Spółka zaprzestała posługiwania się w obrocie gospodarczym zakwestionowanym zapisem umownym. W tej dacie bowiem Spółka, w załączeniu do odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego, przesłała, przyjęty do stosowania wzorec umowy, w którym pominięto sporny zapis. Spółka zadeklarowała również zmianę dotychczas zawartych z odbiorcami umów w drodze aneksu. Zobowiązania powyższe są realizowane o czym świadczy treść pisma Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z dnia 19.03 2007 r. oraz załączone do niego dokumenty.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należało stwierdzić zaniechanie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, a to na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i orzec, jak w sentencji.

Zgodnie z art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca dopuścił się naruszenia zakazu, określonego w art. 8 ustawy, Prezes Urzędu

może nałożyć, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z treści przepisu wynika, iż ww. kara ma charakter fakultatywny. W związku z tym Prezes Urzędu w ramach uznania administracyjnego decyduje, czy zasadne jest w danej sprawie nałożenie kary. Ustawa nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary. W art. 104 Ustawy jedynie wskazano, iż ustalając wysokość kary Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy.

Po rozważeniu okoliczności niniejszej sprawy Prezes Urzędu postanowił odstąpić od nałożenia na Spółkę kary pieniężnej.

Odstępując od nałożenia kary Prezes Urzędu uznał przede wszystkim, iż nie ma podstaw do represyjnego oddziaływania na Spółkę albowiem w toku postępowania współpracowała z Prezesem Urzędu, przedstawiając wszelkie informacje, dokumenty i wyjaśnienia niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy. W trakcie prowadzonego postępowania antymonopolowego Spółka zaniechała stosowania zarzucanej praktyki eliminując z treści umów zakwestionowane postanowienie. Wzięto pod uwagę również wyjaśnienia Spółki, z których wynika, że kwestionowane postanowienie umowne nigdy nie miało zastosowania w praktyce.

Zważono ponadto, iż zarzucana w niniejszym postępowaniu praktyka mogła ujawnić się tylko na rynku lokalnym ograniczonym jedynie do miasta Gniezna i gminy Czarniejewo oraz, że Spółka dopuściła się naruszenia przepisów ustawy antymonopolowej po raz pierwszy i na jej działania nie wpłynęły do Urzędu żadne skargi odbiorców świadczonych usług.

Nie można także przeoczyć faktu, że Spółka wykonuje określone zadanie publiczne i na ich realizację przeznaczają uzyskiwane dochody. Wszystkie wymienione okoliczności przemawiają za nie nakładaniem kary. Natomiast cel prewencyjny i edukacyjny spełni, w przekonaniu organu antymonopolowego, sama decyzja stwierdzająca stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przez Spółkę.

W dniu 21.04.2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 51, poz. 331), na podstawie której straciła moc ustawa dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. Nr 244 z 2005 r. poz. 2080 ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119; Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1834). Zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, do postępowań wszczętych przed dniem 21 kwietnia 2007 r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Od niniejszej decyzji zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy i art. 479 (28) par. 2 k.p.c. przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - XVII - Wydział Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura Urzędu w Poznaniu.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Poznaniu
Edward Stawicki

Otrzymują:

*Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.
ul. Żwirki i Wigury 28, 62-200 Gniezno*